

POSTANOWIENIE

Dnia 7 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot

w sprawie ze skargi M. J.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Katowicach o sygn. akt XIX Ga 1374/20,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 7 września 2023 r.

zażalenia skarżącego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 9 maja 2023 r., sygn. akt V S 63/21 oraz wniosku skarżącego z 6 lipca 2023 r. o zawieszenie postępowania do czasu rozpoznania przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytania prawnego z 15 marca 2023 r., sygn. akt I NB 4/23:

- 1. odrzuca wniosek M. J. o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego zawarty w zażaleniu;**
- 2. oddala wnioski M. J. o zawieszenie postępowania;**
- 3. odrzuca zażalenie;**
- 4. umarza postępowanie w przedmiocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 9 maja 2023 r. w sprawie V S 63/21 Sąd Apelacyjny w Katowicach, odrzucił skargę M. J. (dalej: „skarżącego”) na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu toczącym przed Sądem Okręgowym w Katowicach w sprawie XIX Ga 1374/20.

Pismem z 6 czerwca 2023 r. (data prezentaty Sądu Apelacyjnego w Katowicach) skarżący reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika wniósł zażalenie na powyższe postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 9 maja 2023 r., V S 63/21, wnosząc o jego uchylenie, skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania. Jednocześnie skarżący wniósł o zwolnienie od kosztów sądowych powołując się na trudną sytuację finansową. Skarżący w zażaleniu złożył również wniosek w trybie art. 49 k.p.c. o wyłączenie imiennie wskazanych sędziów Sądu Najwyższego, a także wniosek o zawieszenie postępowania zażaleniowego do czasu rozpoznania przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytań Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych zadanych postanowieniem z 15 marca 2023 r., I NB 4/23.

Pismem z 6 lipca 2023 r. skarżący m.in. ponowił wniosek o zawieszenie postępowania zażaleniowego do czasu rozpoznania przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytań Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych zadanych postanowieniem z 15 marca 2023 r., I NB 4/23, wskazując te same okoliczności, co we wniosku sformułowanym w zażaleniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego został złożony w treści zażalenia, a zatem jeszcze przed wyznaczeniem składu orzekającego w niniejszym postępowaniu zażaleniowym. W związku z powyższym wskazać należy, że w uchwale składu siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 26 lipca 2019 r., I NOZP 1/19, Sąd Najwyższy rozstrzygnął, że wniosek o wyłączenie sędziego niewyznaczonego do rozpoznania sprawy jest niedopuszczalny, przy czym sędzia objęty takim wnioskiem o wyłączenie może zasiadać w składzie sądu rozpoznającego ten wniosek. Stanowi o tym również obecnie art. 53¹ § 1 pkt 3 k.p.c. W konsekwencji wniosek taki podlega odrzuceniu jako niedopuszczalny.

Odnosnie do wniosków o zawieszenie postępowania – podlegają one oddaleniu, bowiem przedstawione do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zagadnienia prawne w sprawie I NB 4/23 nie mają związku z niniejszą sprawą,

lecz dotyczą zagadnień związanych z dopuszczalnością prowadzenia spraw w przedmiocie tzw. testu niezawisłości i bezstronności.

Postępowanie wywołane skargą wniesioną w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”) jest jednoinstancyjne. Jak zauważył Sąd Najwyższy w postanowieniu z 15 grudnia 2005 r., I KZP 44/05, „[s]tronie nie przysługuje środek odwoławczy od orzeczeń i innych rozstrzygnięć wydanych w toku postępowania prowadzonego na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki” (zob. także: postanowienia Sądu Najwyższego z: 5 czerwca 2005 r., III SO 12/05; 3 października 2005 r., III SO 19/05). W tym zakresie Sąd Najwyższy wskazał, że procedura rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania nie jest postępowaniem ani pierwszej, ani drugiej instancji, ale *sui generis* postępowaniem sądowym o charakterze nadzorczym (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 21 września 2005 r., I KZP 24/05). Z kolei w mającej moc zasady prawnej uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 23 marca 2006 r., III SPZP 3/05, przyjęto, że: „[n]a postanowienie w przedmiocie przewlekłości postępowania cywilnego zażalenie nie przysługuje”.

Także Trybunał Konstytucyjny uznał jednoinstancyjność postępowania wywołanego skargą na przewlekłość wskazując, że „[p]ostępowanie o stwierdzenie przewlekłości postępowania sądowego ma charakter incydentalny, stąd ustawodawca ukształtował je jako jednoinstancyjne. Możliwość taką dopuszcza art. 78 Konstytucji” (postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 9 listopada 2005 r., Ts 89/05).

Na powyższe nie ma wpływu zmiana przepisów Kodeksu postępowania cywilnego dokonana ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2019, poz. 1469) ani dokonana ustawą z dnia 9 marca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023,

poz. 614), którego przepisy o postępowaniu zażaleniowym, stosownie do art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, znajdują jedynie posiłkowe („w sprawach nieuregulowanych w ustawie”) i odpowiednie zastosowanie do postępowania toczącego się na skutek skargi na przewlekłość. Zatem jednoinstancyjność postępowania wywołanego skargą na przewlekłość stanowi jego swoistą cechę i wynika z jego szczególnego charakteru – jako postępowania ubocznego – a także ze względów pragmatycznych. Umożliwienie zaskarżenia rozstrzygnięcia wydanego na skutek skargi na przewlekłość postępowania mogłoby bowiem prowadzić do niedopuszczalnego długotrwałego, dwuinstancyjnego rozpoznawania skargi, co zamiast ograniczenia przewlekłości postępowania mogłoby prowadzić do efektu całkowicie odmiennego niż zamierzony.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak w sentencji postanowienia.

Konsekwencją odrzucenia zażalenia wobec jego niedopuszczalności jest zbędność orzekania w przedmiocie wniosku skarżącego o zwolnienie go od kosztów sądowych. Postępowanie w tym zakresie należało więc umorzyć na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i w zw. z art. 355 k.p.c.

[D.Z.]

[ms]